

Розділ V

РЕЦЕНЗІЇ ТА ОГЛЯДИ

I. А. Коляда

доктор історичних наук, професор,
кафедра методики навчання суспільних дисциплін і гендерної освіти,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова
(м. Київ, Україна), iionpu@ukr.net

**МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ НАПЕРЕДОДНІ Й У ПЕРІОД ПЕРШОЇ
СВІТОВОЇ ВІЙНИ 1914–1918 РР. (У ДОКУМЕНТАХ І СПОГАДАХ
СУЧАСНИКІВ): [ХРЕСТОМАТІЯ] / АВТ.-УКЛАД.: О. І. ОВЧАРЕНКО,
О. В. СУХУШИНА. — ЧЕРКАСИ: ВЕРТИКАЛЬ, 2016. — 708 с.**

I. A. Koliada

Doctor of Historical Sciences (Dr. hab. in History), Professor,
Department of teaching Social Studies and Gender Education,
National Pedagogical Dragomanov University
(Kyiv, Ukraine), iionpu@ukr.net

**INTERNATIONAL RELATIONS THE EVE AND DURING THE WORLD
WAR FIRST OF 1914–1918 (IN THE DOCUMENT AND THE MEMOIRS
OF CONTEMPORARIES): [READER] / AUTHORS-COMPILERS:
O. I. OVCHARENKO, O. V. SUKHUSHYNA. — CHERKASY:
VERTYKAL, 2016. — 708 p.**

Із усього інформаційного контенту, що був створений науковцями світу до сторіччя від початку Першої світової війни третина припадає саме на видання першоджерел: офіційних документів, свідчень, споминів.

В Україні протягом останніх років також здійснена дуже серйозна робота з багатовимірної і фактологічно насиченої реконструкції подій і процесів 1914–1918 рр. Зокрема, варто виділити документальне видання Інституту історії України НАН України «Велика війна 1914–1918 рр. і Україна.

Мовою документів і свідчень» (2015), де український контекст Першої світової війни відображено крізь призму найважливішої міжнародної дипломатичної переписки, стратегічних і оперативних документів армійського командування, матеріалів діловодства долучених до гуманітарних проблем війни установ та організацій, спогадів і приватного листування. Але це академічне видання, в якому тексти подано мовою оригіналу й орієнтовано у першу чергу на науково-дослідницьку аудиторію.

Водночас важливого значення набувають видання документів у форматі хрестоматій, в яких джерела перекладено українською й адаптовано для їхнього безпосереднього використання у навчальному процесі ВНЗ України. Саме такими мотивами користувався колектив упорядників навчально-методичного видання «Міжнародні відносини напередодні й у період Першої світової війни 1914–1918 рр. (у документах і спогадах сучасників)», які підібрали найбільш змістовні і цікаві першоджерела.

Міжнародні відносини напередодні та у роки Великої війни, політична криза літа 1914 р. є досить складними для розуміння студентством. Однобоке висвітлення цієї проблеми у формі якогось історичного нарису не дає відповідей на всі питання щодо дипломатичних відносин, геополітичних стратегій і планів перших осіб тодішніх імперій. Адже сам стиль документа, характерні стилістичні звороти та звертання несуть важливе змістове навантаження для розуміння тієї епохи. Варто також відмітити той факт, що рецензований нами доробок черкаських істориків, є по суті першим виданням в Україні, в якому паралельно подано як офіційні міжнародні документи (конвенції, ноти, комюніке, депеші), так і спогади, роздуми тогочасних політиків, державних і громадських діячів, інтелектуалів. І все це, підкреслимо, перекладено якісною українською літературною мовою. На наше переконання, це надважливо, адже під час навчального процесу студенти мають проблему зі складнощами коректного перекладу документів з іноземних мов, іноді під час такої діяльності документ може зазнавати змістових змін, втрачається його суть. Загальна кількість документів становить понад 450 одиниць.

Переходячи від загального враження до змістового аналізу, зазначимо, що упорядники розробили вдалу структуру, за хронологічно-проблемним підходом оптимально поділили матеріал на п'ять розділів: «На шляху до світової війни», «Міжнародні відносини від Сараєвського вбивства до початку світової війни», «Дипломатичне маневрування — боротьба за союзників», «Міжсоюзницькі відносини головних учасників війни, їхні цілі та мирні ініціативи», «Вступ у світову війну США й вихід із неї Росії. Завершення світової війни». У кожному розділі є необхідні: передмова, питання, стислі анотації та коментарі, що повною мірою розкривають той чи інший аспект міжнародних відносин початку XX ст., виділено місце і сутність українського питання напередодні та у ході Першої світової війни.

Не менш чітким є науково-довідковий апарат, складені відповідні покажчики.

Загалом, рецензоване видання схвально оцінено викладачами ВНЗ та з успіхом використовується на семінарсько-практичних заняттях, при читанні лекцій, виконанні лабораторних завдань, дозволяючи реалізувати сучасні вимоги до організації навчально-виховного процесу в контексті Болонського процесу, систематизувати і вивчити необхідну інформацію з різних джерел, сформувати компетентності з науково-дослідницької діяльності, оптимізувати навчальний час студентів, підвищити рівень їхнього аналітичного та критичного мислення.

Переконані, що подібні видання будуть користуватися попитом не тільки у науковців-істориків, викладачів навчальних закладів, вони стануть фактологічною основою для створення науково-популярних теле- та радіопередач, кінофільмів.